тызэкъотмэ — тылъэш!

AGBITS 1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкІы

№ 105 (23034) 2024-рэ илъэс ШЭМБЭТ

МЭКЪУОГЪУМ и 15

6 + тисайт WWW.ADYGVOICE.RU тихъытыу нэкІубгъохэр

ПСІИ Є ТАФЕНЕТ Є СО

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

УнэчІэхьажьым зыфегъэхьазыры

Яна Косенковам иунапчъэ къытфыlуехышъ, ыдэжь тырегъэблагъэ. Илъэс 22-рэ зыныбжь бзылъфыгъэ ныбжьыкlэм ежь иунэ хьакlэхэм ащыпэгъокlын амал джы ыгъотыгъ

фэдэу сыдигъуи къыздэзекІуагъэх. ТызэдапІугъэхэм зэкІэм, сянэ-сятэхэм яльфыгьэхэри хэтэу, зэш-зэшыпхьу шъыпкъэу зытэлъытэжьы, ІэпыІэгъу тызэфэхъужьы. «Шъузэпшъэшъэгъух» заloкlэ, тыгу къеоу «тызэпшъэшъэгъоп, тызэшыпхъу нахь» тэlo. Мары, унакlэу къысатыгъэмкІэ ахэм яшІогъэшхо къысэкіы, — къытфиіотагъ Янэ.

аІихыгь. Джарэуштэу Пщычэу щыщхэу

кІэлэцІыкІухэр къахьынхи апіунхэу гухэлъ

зышІыгьэ Щыгьущэ Къэплъанрэ Сули-

мэтрэ яунагьо Янэ къифэнэу мэхъу.

Ныдэлъф, шыпхъу нахьыкІищэу иІэхэм

язырэри ежь игъусэнэу инасып къехьы.

сэри ауштэу сяджэу езгъэжьагъ. ЕтІанэ.

ежь яльфыгьэу Бэлэ ишІогьэшхо къысэ-

кІыгъ. Шыпхъу шъыпкъэм фэдэу дэгъоу

къысфыщытыгь, непэ ины тыхъугъэми, зи зэхъокІыгъэп. Ясабый шъыпкъэм

— Сэ сапэк*l*э тиунагъо къифэгъэ пшъэшъэжъыем «мам-пап» ыІотыгъэти,

Адыгэ унагъом щапІуфэ Янэ лъэпкъ шэн-хабзэхэр зыхищагъэх, адыгабзэм рымыгущыІэми дэгъоу къыгурэІо. Ыныбжь икъугъэу изакъоу мэпсэуми, зыпІугьэ-зылэжьыгьэ ны-тыхэр ытыщыхэу

елъытэ, къыхалъхьэгьэ хабзэхэм атетэу мэпсэу, ищыІэныгъэ рехъухьэ. Непэ Янэ АКъУ-м истудентк, социальнэ ІофышІэу еджэ, ащ ыуж юридическэ факультетым чІэхьажьынэу рехъухьэ, зыныбжь имыкъугъэхэм алъэныкъокІэ Іоф ышІэ шІоигъу ыкіи ціыкіу-ціыкіоу ащ фэкіо.

– Я 9-рэ классым ыуж к*І*элэпІу сэнэхьатыр кІэлэегъэджэ колледжым щызэзгъэгъотыгъ. Ащ ыуж АКъУ-м сыч Іэхьажьыгъэу сыщеджэ. Апшъэрэ еджапІэм отрядэу «СОБР» щытиІ, ащ сыхэт. Полицием тиригъусэу Іофтхьабзэхэм тахэлажьэ, рэхьатыныгъэр къэтэгьэгьунэ, шъуашэхэри тиІэх. Социальнэ сэнэхьатыр зэзгьэгьотынымкІэ джыри илъэситіу сиі. Етіани джащ фэдизрэ юридическэм сыщеджэнэу исэхъухьэ, – къытфиІотагъ Янэ.

Ау ахэр мурад чыжьэхэр ары, благъэр унэу иІэ хъугъэр ищыкІагъэмкІэ зэтыригъэпсыхьани къэкощыжьыныр ары. Янэ къылъфыгъэ шыпхъу нахыык р унэм дисыщт. Ащи псэупІэ къыратынэу чэзыум хэт.

АНЦОКЪО Ирин.

Шъугу къэдгъэкІыжьын, сабый ибэ ыкІи ны-тыхэр зышъхьащымытыжь ныбжьыкІэ 25-мэ хабзэм къаритыгъэ фэтэрхэм яІункІыбзэхэр АР-м и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат бэмышІэу аритыжьыгъэх. Ахэм яз хъугъэ Янэ. Илъэс 18-м къыщегъэжьагъэу ар чэзыум хэтыгъ. Ипіальэ къызэрэсыщтыр ышіагьэми, фэтэрым иlункlыбзэу къыратыжьыгъэхэр зэмыжэгъэхэ шІухьафтын фэхъугъ. УнакІэм джыри къэкощыжьыгъэп, изэтегъэпсыхьанрэ унэгъо хъызмэтымкІэ ишык\агъэмрэ язэгъэгъотын ыуж ит.

изгъэуцогъах. Ахэм якъэщэфынк Іэ си Іахьылхэр, сипшъэшъэгъухэр Іэпы Іэгъу къысфэхъугъэх, ахъщэк и къысэтагъэх. ДжырэкІэ шхапІэм пае псэуальэхэм сяжэ. Къысфащэжьмэ ичІыпІэ згъэуцущт, етІанэ пщэрыхьапІэр хьазырыщт. Шъхьангъупчъэ Іухъохэр сянэ-сятэхэм къысфащэфыщт, – къытфеlуатэ Янэ.

«Сянэ-сятэхэр» зиlокlэ, Янэ зыфиlорэр къэзылъфыгъэхэр арэп, зыпІугъэхэу-зылэжьыгъэхэр ары нахь. Ар илъэсипшІ ныбжьым къыщегъэжьагъэу адыгэ унагъом щапІугъ. Ежь къэ-ПІэкІорыр, щыгыынхэм апае ухъу- зыльфыгьэхэр зэрешьохэрэм ыпкъ мапlэр, гъэучъыlалъэр зэрэшъулъэгъоу къикlэу ны-ты фитыныгъэр хабзэм

Мэкъуогъум и 10-м кънщыублагъэу и 20-м нэс

Мы мафэхэм республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» нахь пыутэу къишъутхыкІын шъулъэкІыщт:

Индексэу П 4326: мэзи 6-р — сомэ 1061,40-рэ

БлэшъумгъэкІ фэгъэкІотэн зыхэлъ уахьтэр!

2 Мэкьуогьум и 15, 2024-рэ ильэс «Адыгэ макъ»

Мэкъуогъум и 16-р — медицинэм и Іофыш Іэ и Маф

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкІымкІэ тышъуфэгушІо!

Сыд фэдэрэ лъэхъани обществэм анахь лъытэныгъэ ин зыфишІырэмэ ащыщыгъ ыкІи ащыщ медикхэм яІофшІэн. ЦІыфхэм япсауныгъэ къэшъоуухъумэ, ошІэ-дэмышІагъэ зыхэлъ тхьамык Іагьохэм ялъэхъан Іэпы Іэгъу шъуафэхъу, сымаджэхэр нахь псынк Іэу алъэ зэрэтеуцожьыщтхэм шъуна Іэтешъогъэты.

Мафэ къэс юфэу жъугъэцак рэм ш рныгъэ куухэм анэмык ру, къулаиныгъи, щэ рагъи, гук рагъуи ищык рагъэх. Медицинэ сэнэхьатыр къыхэпхыгъэмэ пшъэдэк рыжь ин зэрэпхьырэр, узышъхьамысыжь ру уфэлэжьэн зэрэфаер, ц рыфхэр япсауныгъэк ру къызэрэпщыгугъухэрэр зыщыбгъэгъупшэ хъущтэп.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным ціыфхэм япсауны-гьэ игьэпытэнкіэ ыкіи ахэм ящыіакіэ нахышіу шіыгьэнымкіэ пшъэрыльхэу къыгьэуцугьэхэр непэ зэшіотхыхэзэ, ціыфхэм япсауныгьэ икъэухъумэн лъэгэпіэ иным нэгъэсыгьэным, къэлэдэсхэмрэ къоджэ-

Сыд фэдэрэ лъэхъани обществэм анахь дэсхэмрэ зэфэдэ медицинэ ІэпыІэгъу ятыытэныгъэ ин зыфишІырэмэ ащыщыгъ гъэным тынаІэ тетэгъэты.

Медицинэм июфышіэхэмрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хэбзэ къулыкъухэмрэ акіуачіэ зэхэлъэу, хэгъэгум ипащэхэм яіэпыіэгъу хэлъэу джырэ шапхъэхэм адиштэрэ лъэгэпіакіэхэм псауныгъэм икъэухъумэн зэратетщэщтым, ціыфхэм ящыіакіэ нахышіу шіыгъэныр къыдэзылъытэрэ пшъэрылъыр гъэхъагъэ хэлъэу зэрэзэшіотхыщтым тицыхьэ телъ.

Медицинэм июфышю пстэуми тафэльаю псауныгьэ пытэ, щыюкюшу яюр-шюнкю гьэхьагьэхэр ашынхэу!

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПІЫЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Мэкъуогъум и 16-р — Къурмэн

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ быслъымэнхэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр!

Къурмэн мэфэкІым фэшІ тышъуфэгушІо!

Быслъымэнхэм анахь агъэлъэп рэ мэфэк хэм ар ащыщ. Зыгу ш у илъ пстэури зэзыпхырэ, цыфхэр зэпэблагъэ зыш ыхэрэ, гук рагъум, лъытэныгъэм, ш уш рыным, лъэпкъ шэн-хабзэхэм якъэухъумэн фэзыщэхэрэ мэфэк рагыт.

Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ я Диндэлэжьап тызэрэфэразэр къэтэ о ліэш ізгъубэ къызэпызычыгъэ шэн-хэбзэ дахэхэу тиобществэ хэльхэр къэухъумэгъэнхэм, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм къахэк іыгъэхэм ык іи дин зэмыл ізужыгъохэр зылэжьыхэрэм зэгуры іоныгъэ азыфагу илъыным пае іофышхо зэрагъэцак ізрэм фэш і.

Мы мэфэк І льап Іэм унагьо пэпчь гуш Іуагьо къыферэхь, Адыгеимрэ Урысыемрэ джыри нахь зэтегьэпсыхьагьэ хъунхэм нахь ферэгьэчэфых!

ТичІыпІэгъу лъапІэхэр, тыгу къыддеІэу зэкІэми тышъуфэльаІо псауныгъэ пытэ, насып шъуиІэнэу, шъуигухэлъ дахэхэр къыжъудэхъунхэу!

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПІЫЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Зичэзыу зэхэсыгъу

2023-рэ илъэсымкІэ республикэ бюджетыр, Адыгэ Республикэм шюкі зимыіэ медицинэ страхованиемкІэ и ЧІыпІэ фонд ибюджет зэрагъэцэкІагъэм депутатхэр тегущы агъэх. Муниципальнэ къулыкъум, шІушІэнымкІэ Іофыгъо заулэмэ зэшІохыкІзу афэхъущтыр гъзунэфыгъзным, ыпкІэ зыхэмылъ юридическэ ІэпыІэгъу къаратынымкІэ цІыфхэм фитыныгъэу яІэр мыукъогъэным ыкІи нэмыкІхэм япхыгъэ республикэ законхэм гъэтэрэзыжьынхэу афашІыгъэхэм къадырагъэштагъ. Урысые Федерацием бюджетхэмкІэ ыкІи хэбзэ ахьхэмк э ихэбзэгъэуцугъэхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэмкІэ УФ-м и Правительствэ игъо ылъэгъухэрэм нахь игъэкІотыгъэу зэхэсыгъом щатегущыІагъэх.

2023-рэ илъэсымкіэ республикэ бюджетыр гъэцэкіагъэ хъугъэ. Сомэ миллиард 48,1-рэ хахъоу ащ иіагъ. Ащ хэхьэ сомэ миллиард 18,1-рэ хъурэ хэбзэіахь ыкіи мыхэбзэіахь хахъохэр, сомэ миллиард 30-у зэкіамыгъэкіожьыщтыр. Республикэ бюджетым хъарджэу ышіыгъэр сомэ миллиард 52,2-рэ, сомэ миллиарди 4,2-м ар фыщыкіагъ.

2023-рэ илъэсым шlокl зимыlэ медицинэ страхованиемкlэ Чlыпlэ фондым ибюджет сомэ миллиарди 7,55-рэ хъурэ хахъо иlагъ. Ащ хэхьэ сомэ миллиард 0,03-рэ хъурэ хэбзэlахь ыкlи мыхэбзэlахь хахъохэр, сомэ миллиарди 752-у зэкlамыгъэкlожьыщтыр. Пстэумкlи сомэ миллиарди 7,6-рэ фондым хъарджэу ышlыгъэр. 2024-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулlэу мылъкоу фондым къинэжьыгъагъэм ыпкъ къикlыкlэ сомэ миллион 54,5-м ар фыщыкlагъ.

Гъэсэныгъэм ылъэныкъокіз Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хэбзэ къулыкъухэм яполномочиехэм ахэгъэхъогъэным тегъэпсыхьэгъэ законопроектым депутатхэм къыдырагъэштагъ. Федеральнэ гупчэм къыритыгъэ полномочиехэр гъэцэкіэгъэнхэм фэші тазырыр зыфэдизыщтым игъэнэфэнкіэ, ар зэратыщт шіыкіэмкіэ ыкіи Адыгеим иреспубликэ бюджет ар зэрэрагъэхьащтымкіэ законым полномочие

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 37-рэ зэхэсыгъо ащ и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм зэрищагъ. Хабзэм ифедеральнэ, иреспубликэ къулыкъухэм, чІыпІэ зыгъэІорышІэжьынымкІэ къулыкъухэм, къэбар жъугъэмкІэ республикэ амалхэм ялІыкІохэр сессием хэлэжьагъэх.

тедзэхэр АР-м иминистрэхэм я Кабинет къыретых: апшъэрэ гьэсэныгьэ языгьэгьотырэ учреждениехэм бюджет мылькук!э ащеджагьэхэм Іофш!эп!э ч!ып!э къафэгьотыгьэнымк!э заказчикым Іуагьэу ыш!ыгьэр зиукьок!э, п!алъэу агьэнэфагьэр къэмысызэ бюджет мылькук!э щеджагьэм и!офш!эн зызэпигьэук!э, заказчикым е бюджет мылькук!э щеджагьэм зэзэгьыныгьэу зэдаш!ыгьэр зызэщагьакъок!э.

«Джащ фэдэ лъэхъанхэм административнэ пщыныжь зэрарагъэхьыщтыр бюджет чІыпІэхэм ащеджэнхэмкІэ зэзэгъыныгъэ зэдэзышІыгъэ лъэныкъохэм пшъэдэкІыжьэу ахьырэр гъэлъэшыгъэным фэІорышІэщт»,

— къыІуагъ парламент комитетым итхьаматэу Шэуджэн Тембот

ЫпкІэ зыхэмыль юридическэ ІэпыІэгъур цІыфхэм нахьышІоу ягъэгъотыгъэным тегъэпсыхьэгъэ республикэ закони аштагъ. Ащ диштэу мыщ фэдэ ІэпыІэгъу зэратыщтхэм къахэхъощт. СССР-м и УІэшыгьэ КІуачІэхэм ыкІи нэмыкІ дзэхэм ядзэкъулыкъушІэхэу зипшъэрылъхэр зыгъэцак Іэхэзэ радиациер къызэгоуагъэхэми ащ фэдэ фитыныгъэ яІэ хъущт. Парламент комитетым ипащэу Александр Лобода зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, ащ фэдэ зэхъокІыныгъэхэм яшІуагъэкІэ ыпкІэ зыхэмылъ юридическэ ІэпыІэгъу къаратынымкІэ фитыныгъэу яІэр нахь икъоу гъэцэкlагъэ хъущт. Законым тетэу республикэм иминистрэхэм я Кабинет иполномочиехэми зэхъокlыныгъэхэр афэхъугъэх. Ахэм адиштэу ыпкlэ зыхэмылъ юридическэ ІэпыІэгъумкlэ къэралыгъо ыкlи мыкъэралыгъо системэхэм ахэлажьэхэрэр зэрэзэдэлэжьэщтхэ шІыкlэр ащ ыгъэнэфэщт. Законым джыри лъэныкъуакlэу къахилъхьагъэр цІыфым ифитыныгъэхэмкlэ Уполномоченнэу Адыгэ Республикэм щыІэр ахэм зэрахагъэхьагъэр ары.

ІэкІыб къэрал агентхэм ястатус гъэтэрэзыгъэным епхыгъэ Іофыгъохэр джырэ уахътэм диштэу зэшІуахых. ГущыІэм пае, республикэм ипащэ игъо ылъэгъугъ Адыгеим и ЛІышъхьэ

иунагьо исхэм ясоциальнэ гарантиехэм къакІегьэчыгьэнэу ІэкІыб къэрал агентым истатус иІэ зэрэхъугъэм епхыгъэу шъолъырым и ЛІышъхьэ иполномочиехэр зигъэтІылъыжьхэкІэ. Джащ фэдэу Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Урысые Федерацием ишъолъырхэм хэбзэ къулыкъухэр зэращызэхащэхэрэм ехьылІагь» зыфиІорэм диштэу республикэ законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат истатус ехьылІагь» зыфиІорэм гьэтэрэзыжьынхэр фэшІыгъэнхэм къыдырагъэштагъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат ІэкІыб къэрал агентым истатус иІэ зыхъукІэ ипІалъэм къыпэу ащ иполномочиехэр ыгъэтІылъыжьынхэмкІэ лъапсэу щыІэхэм къахэхъуагъэх. Хэдзынхэм яхьыл Іэгьэ республикэ хэбзэгъэуцугъэ заулэмэ зэхъокІыныгъэхэр афашІыгъэх. Ахэм атетэу ІэкІыб къэрал агентхэр, экстремистскэ ІофшІэным хэщэгъэ цІыфхэм афэгъэхьыгьэ къэбархэм яреестрэ зыкІ хагъэхьагъэхэр хэдзын Іофтхьабзэхэм ахэлэжьэн фитхэп. Мы ІофыгъомкІэ къэгущыІагъэр АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу, аграр политикэмкІэ, мылъкумрэ чІыгумрэ япхыгъэ зэфыщытыкІэхэмкІэ комитетым итхьаматэу Цэй Эдуард.

ІэнатІэ зыІыгъыгъэм ыкІи ащ

Презилентым Къэралыгъо Думэм фигъэхьыгъэ тхыгъэм зэрэщыгъэнэфагъэм диштэу бюджет чіыфэхэмкіэ Урысые Федерацием ишъолъырхэм ячІыфэ ищэнитІу атетхыкІыжьыгъэным, лъэпкъ проектхэм ягьэцэкІэнкІэ федеральнэ бюджетым итрансфертхэу къыфыхагъэкІыхэрэр Урысые Федерацием ишъолъыр к/иугъоенхэм атегъэпсыхьэгьэ федеральнэ законхэм япроектхэми депутатхэм къадырагъэштагъ. Федеральнэ законэу «Іоф зышІэрэ ны-тых у кІэлэцІыкlуитly ащ ехъу зиlэхэм илъэс къэс ахъщэ ІэпыІэгъу ятыгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэм осэ дэгъу къыратыгъ. Хэбзэ ахьхэмкІэ зэхъокІыныгъэшхохэу федеральнэ хэбзэгъэуцум игъо къафилъэгъухэрэм зэкІэми къадырагъэштагъ.

Лъэпкъ тхыгъэм ымакъэ зыгъэІурэр

УсакІоу, тхакІоу, драматургэу, Къэбэртэе-Бэлькъарым игъэзетэу «Горянка» зыфиІорэм иредактор шъхьаІзу Къаныкъо Заринэ итхыльыкІзу «Іошъхьэмафэ, Мэфэгъэпс» илъэтегъзуцо Москва щыкІуагъ.

Урысыем къыщыдагъэкІырэ тхылъхэм яфестивалэу «Красная площадь» зыцІэм ыкІи къэралыгъом щыпсэурэ лъэпкъхэм ялитературэ ифестиваль ар ахэлэжьагъ.

Пчэгу Плъыжьым Урысыем ыкіи Белоруссием ятхыльтедзэпіз 400-мэ яліыкіохэр къыщызэрэугьоигьагьэх. Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафыбэ ащ щыкіуагь: романыкіэхэм, научнэ-популярнэ ушэтынхэм яльэтегьэуцохэр, концертхэр, спектаклэхэр, кіэлэціыкіухэм апае десэ-зэхэщэнхэр.

Къаныкъо Заринэ ироманау «Іошъхьэмафэ, Мэфэгъэпс» («Придет и мой махо») илъэтегъэуцо хэлэжьагъэх УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Виктория Родинар, Адыгэ Республикэм ыціэкіэ УФ-м и Федеральнэ Зэіукіэ Федерациемкіэ и Совет исенаторэу Хъопсэрыкъо Мурат, Урысыем ис ціыф лъэпкъхэм яныдэлъфыбзэхэм яинститут иіофышіэхэр, сурэтышіхэр, артистхэр, Москва иапшъэрэ

еджапІэхэм ястудентхэр, адыгэу дэсхэр.

Къаныкъо Заринэ зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, ныдэлъфыбзэмрэ лъэпкъ литературэмрэ Москва игугъу зэрэщашІырэм мэхьанэшхо иІ. Нэпх реализмэм ижанрэ итэу Къаныкъо Заринэ ытхыгъэ романыр къызтегущыІэрэр тхакІом ичІыпІэ гупсэу Баксан къушъхьэ тіуакіэм дэт къуаджэу Дыгулыбгъуей. Хэгъэгу зэошхом ыкІи я 90-рэ илъэсхэм яхъугъэшІагъэхэр тхыгъэм къыщыгъэлъэгъуагъэх. Романым игерой шъхьаІэ я 115-рэ Кавказ дивизием хэтыгьэ дзэкІолІхэм яшІэжь ыгъэлъапІэ шІоигъоу саугъэт афешІы. Нэмыц разведкэм хэтыгъэхэм Іэшъхьэмафэ пэlулъ чІыпІэхэр къызкІыхагъэщыщтыгъэхэр зыушэтыхэрэри къахэкІых. ЦІыф къызэрыкІохэм яшІулъэгъу ишІуагъэкІэ яІахьыл-благъэхэр зыхэфэрэ къиныгъохэм ащаухъумэшъух, адеlэх.

Зипчъагъэкіэ 300 хъурэ тхыпъыр фестивалым щызэбгырыкіыгъ, къыдагъэкіыжьыным егупшысэх. Романым иаудиоверсие мэзищым къыкіоці нэбгырэ 3500-рэ едзіугъ. Къаныкъо Заринэ къызэриіуагъэмкіэ, кіэлакіэхэм апае тхылъищ хъоу «фэнтези» жанрэм итэу къыдигъэкіыщт тхыгъэм джыдэдэм іоф дешіэ. Адыгэ литературэм ащ фэдэ джыри хэтыгъэп. Лъэпкъ литературэм илъэныкъуакіэ икъызэіухын къыдэхъунэу тыщэгугъы.

Адыгеир хэлажьэ

Урысыем ыкІи Китай якультурэхэм яильэсхэр зэблэдзыгьэхэу къэралыгьуитІум ащызэхэщэгьэнхэм фэгьэхьыгъэ проектэу Россотрудничествэм ыгьэнэфагьэм хэтэу «Слово о русском слове» зыфиІорэ Дунэе фестивалыр Пекин щэкІо.

Урысыемрэ стратегическэу къыгот къэралыгъохэмрэ гуманитар зэдэлэжьэныгъэу азыфагу илъыр гъэпытэгъэным пае Россотрудничествэм дунэе мэхьанэ зиlэ lофтхьэбзэ заулэ мыгъэ зэхещэ. Мы проектышхом Адыгеим икlыгъэ лыкlo купри хэлажьэ.

Пекин икъэгъэлъэгъопІэ инхэм ащыщ Адыгеим илІыкІохэм тыгъуасэ зыкъыща-

гъэлъэгъуагъ. Адыгэ музыкальнэ Іэмэпсымэхэмкіэ лъэпкъ ансамблэу «Удж», адыгэ къашъомкіэ ансамблэу «Адыгэхэр», Къэбэртэе-Бэлъкъарым изаслуженнэ артистэу Бэрбэкъ Аскэр, АР-м искусствэхэмкіэ изаслуженнэ Іофышіэшхоу, АР-м итеатральнэ объединение ипащэу Ацумыжъ Рустам Пекин щыпсэурэ ціыфхэм къэгъэлъэгъонышхо къафатыгъ.

Мыщ фэдэ культурнэ-гъэсэныгъэ мэхьанэ зиlэ проектхэр общественнэ дипломатием иамалышlух, нэмык къэралыгъохэм ащыпсэурэ цlыфхэм Урысыер, ащ итарихъ, икультурэ нахь ягъэшlэгъэным фэlорышlэх.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ТЭУ Замир. Мэкьуогьум и 15, 2024-рэ ильэс «Адыгэ макь»

«СшІэнэу сыфай»

КІэлэцІыкІумэ афэгьэхьыгьэ литературэ тхыгьэхэмкІэ Жэнэ Къырымызэ ыцІэ зыхьырэ Дунэе зэнэкьокъу зэхащагь. Ар мэкьуогьум и 1-м къыщегьэжьагьэу шышъхьэІум и 30-м нэс кІощт.

Іофтхьабзэм Адыгэ къэралыгьо университетыр кіэщакіо фэхъугъ. «Прозэмрэ поэзиемрэ», «Иллюстрациер» зыфиіорэ уцугьохэр зэнэкъокъум къыдыхэлъыта-

КІэлэціыкіу художественнэ литературэм сэнаущыгъэ хэлъэу Іоф дэзышіэрэмэ якъыхэгъэщын, ахэр ціыф жъугъэмэ ягъэшіэгъэнхэр, адыгэ культурэм, лъэпкъым игушъхьэлэжьыгъэ піуныгъэ кіуачіэу ахэлъыр кіэлэціыкіумэ алъыгъэіэсыгъэныр пшъэрылъэу зэхэщакіохэм зыфагъэуцужьы.

ТхакІохэу, кІэлэцІыкІумэ адыгабзэкІэ, къэбэртэе-черкесыбзэкІэ, урысыбзэкІз афатхэхэрэр, сурэтышІхэу, кІэлэцІыкІумэ афэгъэхьыгъэ тхылъхэм иллюстрациехэр афэзышІхэрэр къыхэгъэщыгъэнхэм анаІз тырагъэтышт.

2024-рэ илъэсым зэнэкъокъум ыціэщтыр «Сшіэнэу сыфай». Илъэси 3-м щегъэжьагъэу 12-м нэс зыныбжь кіэлэціыкіумэ афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэм, сурэтхэм «нон-фикшн» зыфиіорэ тхакіэм тетэу якъэугъоин ар фэгъэзэгъэщт.

Жэнэ Къырымызэ ыціэ зыхьырэ зэнэкъокъур илъэс заулэ хъугъэ зырекіокіырэр. Іофтхьабзэм хэлэжьэн гухэлъ зиіэхэм ялъэіу тхылъхэр зэхэщакіохэм афырагъэхьын алъэкіыщт. Лъэныкъоу «Усэ ыкіи прозэ шъуашэм илъхэу илъэси 3-м щегъэжьагъэу 5-м нэс» зыфиіорэм яіофшіагъэхэр апэрагъэхьынхэ алъэкіыщт, ащ ыуж «Ил-

люстрациехэр», етІанэ «ЗэдзэкІыгъэхэр» къыкІэлъыкІощт.

Тхэхэрэм, сурэтышІхэм, зэдзэкlакlохэм яlофшlагьэхэм зэхэщакlохэр мафэ къэс къяжэх. Сайтым изымыгъэхьашъухэрэм электроннэ почтэу konkurs. jane@yandex.ru зыфиlорэм рагъэхьынхэ алъэкlыщт.

Зэнэкъокъум ехьыліэгъэ шапхъэхэм нэіуасэ зафэшъушіынэу зэхэщакіохэр къышъоджэ. Іофшіэнхэм осэші купыр ахэплъэщт, анахь дэгъухэр къыхигъэщыщтых.

Зэнэкъокъум иосэшІ куп хэтхэр: КІуращынэ Лейлэ — театральнэ продюсер, осэшІ купым итхьамат (Москва), Абрэкъо Бэлл — кІэлэцІыкІумэ апае журналэу «Нур» зыфиlорэм иредактор шъхьаІ, УФ-м итхакІомэ ыкІи журналистмэ ясоюзхэм ахэт (КъБР, Налщык), Делэкъэрэ Амин — шІэныгъэлэжь, философие шіэныгъэхэмкіэ кандидат (Москва), Жэнэ Заур — химие шІэныгъэхэмкІэ кандидат, тхакІо, Кавказ йогэм и Ассоциацие ипрезидент, Бырсыр Абдулахь — сурэтышІ, УФ-м культурэмкІэ иІофышІэ гъэшІуагъ, Унэрэкъо Рай – шІэныгъэлэжь, филологие шІэныгъэхэмкІэ доктор, профессор, Сулейман Фатим — искусствэхэмкІэ шІэныгъэлэжь (Мыекъуапэ), Сергей Филатовыр сурэтышІ, Урысыем исурэтышІмэ я Союз хэт (Мыекъуапэ), Ирина Константиновар

 Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иІофышІ (Мыекъуапэ), Хьамырзэкъо Нуриет — шІэныгъэлэжь, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидат, доцент. Хъуажъ Нуриет — шІэныгъэлэжь, филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидат, Сихъу Султіан — филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидат.

Зэнэкъокъум хэлажьэхэрэм гъэхъагъэхэр ашІынэу тафэлъаlo!

Къашъом фэгъэхьыгъэ Іэнэ хъурай

Льэпкь кьашьомкІэ Адыгеим и Кьэралыгьо академическэ ансамблэу «Налмэсыр» зызэхащагьэр ильэс 88-рэ зэрэхьугьэм фэгьэхьыгьэ Іэнэ хьурае республикэ филармонием щыкІуагь.

Журналэу «Балет» зыфиюрэм иредактор шъхьаю Валерия Уральскаяр, Московскэ къэралыгъо академическэ къэшъокю театрэу «Гжель» илыкюхэр, Урысыем культурэмкю изаслуженнэ юфышю Марина Куклинар, Урысыем ыки Дагъыстан язаслуженнэ артистэу, балетмейстерэу Дмитрий Толмасовыр, АР-м культурэмкю Иминистерствэ

иотдел ипащэу Шэуджэн Бэлэ Іофтхьа бзэм хэлэжьагьэх.

Лъэпкъ къашъор къэралыгъом ишъопъырхэм къащызэтегъэнэгъэным ыкlи культурэм иучреждениехэм язэдэлэжьэныгъэ гъэпытэгъэным Іэнэ хъураер фэгъэхьыгъагъ.

«ЛІэужхэм зэІэпахызэ льэпкь къашъом ежь-ежьырэу хэхьоныгьэ ешІы, зеушъомбгъу. Ащ зэхъок Іыныгъэу фэхъухэрэр уахътэм епхыгъ. Икъызэтегъэнэн июфыгъо зэпхыгъэр джэгук Ізу хахьэхэрэм яамал зэрэзэхъок Іырэр арэп, сценэм къытырэ шапхъэхэм ар япхыгъ. Адыгеемк Із ар Іэш Іэхэп, сыда піомэ шъолъырым ис ціыфхэр зэк Іэми къэшъуак Із аш Із. Шэн-хэбзэ зэхэтык Ізхэр зызэбгъашІэк Із, ащ иамалк Із хэушъхьафык Іыгъэ къэшъо къызэрымык Іо къэбгъэлъэгъон плъэк Іыщт», — къы Іуагъ В. Уральскаям.

Зэхахьэм тызыгъэгъозэрэ къэбар гъэшІэгъонхэр щызэхэтхыгъэх.

«Къэралыгъо академическэ лъэпкъ ансамблэу «Налмэсыр» зызэхащагъэр илъэс 88-рэ зэрэхъугъэмкІэ тышъуфэгуш Іонэу тыкъеблэгъагъ. Лъэпкъ къашъомрэ джырэ уахътэм ихореографиерэ зыщызэдиштэрэ къэгъэлъэгъонхэр купым къытигъэлъэгъугъ. Лъэгэп із иным нэсыгъэ «Налмэсыр» щысэтехып і», — хигъзунэфыкіыгъ М. Куклинам.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо академическэ лъэпкъ ансамблэу «Налмэсыр» илъэс 88-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ концертэу «ГъашІэм пхырыщыгъэу...» зыфиюрэр Мыекъуапэ щыкІуагъ. Лъэпкъ шэн-хабзэм инэпэеплъ хъугъэ къэшъо дахэхэр цІыфхэм къарагъэлъэгъугъ.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

ТекІоныгъэ къыдахыгъ

Ильэс пчьагьэ хьугьэу кlэлэегьэджэ loфшlэным хэхьоныгьэ егьэшlыгьэным фэlорышlэрэ Урысые общественнэ организациеу «Урысыем икlэлэегьаджэхэм язэlукl» зыфиlорэм кlэлэеджакlохэм апае зэнэкьокьоу «Наследники Юрия Гагарина» зыфиlорэр зэхещэ.

Лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкіэ мы Іофтхьабзэм текіоныгъэ ыкіи хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр къыщыдэзыхыгъэ тикъэралыгъо икіэлэеджэкіо 14-м ащыщых Кощхьэблэ районым ит къуаджэу Блащэпсынэ игурыт еджапізу N 5-м икіэлэеджакіохэу Бэлокъо Надимрэ Бранті Сариетрэ. Ахэм тарэгушхо!

Мэкъуогъум и 10-м просвещениемкіэ УФ-м и Общественнэ палатэ и Комиссие икіэщакіоу Урысые кіэлэегъаджэхэм язэіукіэу «Кіэлэегъаджэр, унагъор, обществэр» зыфиіорэм ия XVII-рэ зэфэс Москва щыкіуагъ. Урысые зэнэкъокъум текіоныгъэ къыщыдэзыхыгъэ я 11-рэ классыр мыгъэ къэзыухыгъэ Бэлокъо

Надимрэ ащ игъэсакіоу, физикэмкіэ ыкіи астрономиемкіэ кіэлэегъаджэу Дышъэкі Жанэ Мыхьамэт ыпхъумрэ Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх, щагъэшіуагъэх.

УФ-м ишъолъыр 44-мэ къарыкІыгъэ лІыкІо 175-рэ ащ хэлэжьагъэх, ахэм ахэтыгъэх Донецкэ ыкІи Луганскэ народнэ республикэхэм къарыкІыгъэхэри. Зэфэсым дакІоу «Народное признание педагогического труда» зыфиІорэ зэнэкъокъум текІоныгъэ къыщыдэзыхыгъэхэм медальхэр афагъэшъошагъэх, джащ фэдэу Урысые зэнэкъокъоу «Наследники Юрия Гагарина» зыфиІорэм къыщыхэщыгъэхэр щагъэшІуагъэх.

Зэфэсым хэлэжьагъэхэм ахэтыгъэх Федерациемкіэ Советым ыкіи УФ-м и Къэралыгъо Думэ яліыкіохэр, апшъэрэ еджапіэхэм яіофышіэхэр, кіэлэегъэджэ анахь дэгъухэр.

Тичіыпіэгъу ныбжьыкіэ ціыкіухэм япроектхэм ягъэхьазырын пэщэныгъэ дызэрихьагъ физикэмкіэ ыкіи астрономиемкіэ апшъэрэ категорие зиіэ кіэлэегъаджэу Дышъэкі Жанэ Мыхьамэт ыпхъум. Къыхэгъэщыгъэн фае, Іэпэіэсэныгъэ ин зиіэ кіэлэегъаджэм ригъаджэхэрэм апэрэп мыщ фэдэ зэнэкъокъухэм текіоныгъэ къызэрэщыдахырэр, федеральнэ мэхьанэ зиіэ творческэ іофтхьабзэхэм хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр мызэу, мытіоу къащыфагъэшъошагъэх.

Бэлокъо Надим иушэтын проектэу «Графический ландшафтный дизайн лунной базы» зыфиlорэмкlэ текlоныгъэ къыфагъэшъошагъ. Ар кружокэу «Дорога в космос» зыфиlорэм хэт. Ушэтын ыкlи графическэ дизайным пылъ. Ащ

нэмыкі эу шіогъэшіэгъонэу ежь къыугупшысыгъэ рекламэр ыкіи аватаркэр YouTube-каналым регъахьэ. Проектым дакіоу шіэныгъэлэжьхэм апае научнэ ушэтынхэр регъэкіокіы. Архитектурнэ ыкіи нэмыкі пкъыгъоу иіофшіэн къыщигъэлъэгъуагъэхэр ежь ыіэкіэ ышіыгъэх. Сэнэхьатэу зыкіэхъопсырэр графическэ дизайнерыр ары.

Я 10-рэ классыр къэзыухыгъэ Бранті Сариет лъэныкъоу «Космический туризм» зыфиюрэ проектымкіэ я 2-рэ чіыпіэр къыдихыгъ. Ныбжьыкіэхэр зычіэсхэ еджапіэм къызэрэщајуагъэмкіэ, мыщ фэдэ къэгъэлъэгъонышіум емыжагъэхэу щытэп. Сыда пюмэ, Сариет я 8-рэ классым къыщегъэжьагъэу зекіоным пылъ, организациеу «Движение Первых» зыфиюрэм и Координационнэ совет чанэу хэлажьэ, шіэныгъакіэхэр зэригъэгъотынхэм пылъ. Жанэ Мыхьамэт ыпхъум пэщэныгъэ зыдызэрихьэрэ кружокэу «Дорога в космос» зыфиюрэм зыщегъасэ, джащ фэдэу космическэ

зекіоным ылъэныкъокіэ ушэтын іофшіэн проектхэм адэлажьэ.

УФ-м просвещениемкІэ и Министерствэ епхыгъэу зэхащэгъэ Общественнэ советым хэтэу, экономикэ шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Валентина Ивановам апэрэ шъуашэ зиІэ дипломыр Бэлокъо Надим къыритыжыыгъ. Ащипащэу ДышъэкІ Жанэ рэзэныгъэ тхылъ къыфигъэшъошагъ.

Москва щыкіогъэ зэфэсым тикіэлэеджакіохэр хэлэжьэнхэмкіэ яшіуагъэ къарагъэкіыгъэх Кощхьэблэ район администрацием ипащэу Хьамырзэ Заур, гъэсэныгъэмкіэ гъэіорышіапіэм ипащэу Бэрзэдж Асиет, Блащэпсынэ къоджэ псэупіэм ипащэу Шэуджэн Къэплъан.

Тичіыпіэгъу ціыкіухэм ыкіи ахэм якіэлэегъаджэ тафэгушіо, Адыгеим ыціэ дахэкіэ зэрэрагъзіуагъэм фэші тафэраз. Тапэкіи ящытхъу арагъаіозэ лъыкіотэнхэу, еджэгъэшхо хъунхэу тафэлъаіо.

КІАРЭ Фатим.

Тэхъутэмыкъое районым щагъэцэкІэжьых

Льэпкь проектэу «Щынэгьончьэ ыкlи шэпхьэшlухэм адиштэрэ гьогухэр» зыфиlорэм къндыхэльнтагьэу шьольыр мэхьанэ зиlэ гьогоу Тэхьутэмыкьуае кънщегьэжьагьэу Отраднэм нэсырэм километритlу хьурэ иlахь агьэцэкlэжьы, ар мы гьогум иятфэнэрэ километрэ кънщежьэ.

Сомэ миллион 45-рэ зытефэщт Іофшіэнхэр зыгъэцакіэрэр хъызмэтшіапізу «Тэхъутэмыкъое ДРСУ» зыфиіорэр ары. Джырэ уахътэм асфальтыр зытелъыщт лъапсэр аузэнкіы, трассэр бгъуитіумкіи зэзыпхыщт гъогубгъухэр агъэтэрэзыжьых, ащ ыуж гъогур зэтыраутыщт ыкіи тамыгъэхэр тырагъэуцощтых.

ЯтІонэрэ едзыгьом къыдыхэлъытагьэу автомобиль гьогоу «Инэм — Бжыхьэкъояк!эр» зыфи!орэм изы !ахь агъэцэк!эжьыщт. Мы организацие дэдэр гьогум изэтегъэпсыхьан дэлэжьэщт. Гъогу !ахьыр анахь дэйхэм ащыщэу, адрэхэм апэ игъэшъыгъэн фаеу Адыгеяавтодорым ыгъэнэфагь. Ащ иотдел ипащэу Дмитрий Бороненкэм къызэри!уагъэмк!э, мони-

торингэу ашІырэм ишІуагъэкІэ, къоджэ псэупІэхэм ягъогу анахь дэйхэр къыхагъэщых. Федеральнэ шапхъэхэм адиштэу ахэр агъэцэкІэжьынхэр пшъэрылъ шъхьаІ. Непэрэ мафэм ехъулІэу муниципалитетхэм ягъогухэм япроцент 63-р шапхъэхэм адештэх.

Мыгъэ агъэцэкІэжьырэ шъолъыр гъогухэр зэкІэ къихьащт 2025-рэ илъэсым иплан къыдыхэлъытагъэх. Зэзэгъыныгъэхэм къызэрагъэнафэу, гъэцэкІэжьынхэр 2024-рэ илъэсым иІоныгъо мазэ ехъулІэу аухынхэ фае, ау мэкъуогъум ыкІэм нэс Тэхъутэмыкъое районым пхырыкІырэ гъогухэр зэкІэ зэрагъэцэкІэжьыщтхэм уицыхьэ тебгъэлъы

«Сценэр — сищыІэныгъ!»

Актерэу, тхакlоу, драматургэу, РСФСР-м изаслуженнэ, АР-м инароднэ артистэу Чэпэе Мурат Исмахьил ыкьор къызыхъу-гъэр илъэс 85-рэ хъугъэ.

Ащ ирольхэр нэм кlэтых, ипьесэхэр щыlэныгъэм къыхэхыгъэ пычыгъох, итворчествэ кlyaчlэ, игъашlэ зэрэщытэу театрэм фигъэшъошагъ, Чапай зэриlощтыгъэу сценэр — ищыlэныгъагъ.

Мурэтэ Чэпай къызыхъугъэр илъэс 85-рэ мыгъэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэу АР-м и Лъэпкъ театрэ драматургым ипьесэу «Шъузабэхэр» ыгъэуцужьыгъ.

AP-м итеатральнэ объединение ипащэу Ацумыжъ Рустам ащ мэхьанэ гъэнэфагъэ реты.

— Чэпэе Мурат адыгэ театральнэ искусствэм хэхъоныгъэ фэзышІыгъэхэм ащыщ. Анахьэу уасэ фэозыгъэшІырэр лъэпкъ шэныр къэзыгъэлъэгьорэ пьесэхэр зэритхыщтыгьэр ары. ЗэхэшІэ инхэр, цІыф зэфыщытыкІэхэр къащызытырэ образхэр ипьесэхэм ахэтых. Непи ахэр гъэш эгьоных. Театрэм ыльапсэ кьэбгъэгъунэзэ ыпэкІэ улъыкІотэн фае. Непэрэ уахътэм зыдетэгьаштэ, непэрэ шІыкІэхэр тэгьэфедэх. Ау лъэпкъ драматургием хэзгьэхьуагьэхэр, льапсэ фэхьугъэхэр зыщыдгъэгъупшэхэрэп. Чэпэе Мурат ахэм зэу ащыщ, — elo Р. Ацумыжъым.

Чэпай Мурат 1939-рэ илъэсым мэкъуогъум Блащэпсынэ къыщыхъугъ. Дзэ Плъыжьым зэлъашІэрэ пащэу иІэгьэ Василий Чапаевым ыцІэ ащ фаусыгь. Янэрэ ятэрэ колхозым хэтыгъэх. Хэгьэгу зэошхор къызежьэм Мурэтэ Чэпай ятэ апэу зэуапІэм Іухьагьэхэм ащыщыгь. 1942-рэ илъэсым гъэхъунэ Плъыжьым (Красная поляна) щыкІогьэ заохэм ащыщ ар хэкІодагъ. Чэпай ціыкіузэ орэдкъэіоным зэрэфэщагъэр къыхэщыгъ. «Чапаев», фильмхэм яплъызэ, ахэм ахэт орэдхэр зэригъашІэщтыгъэх, къыІощтыгъэх. Чэпай еджапІэм щезгъэджэгъэ кІэлэегъаджэу Блэгъожъ Мыхьамодэ ныдэлъфыбзэр, тхылъхэр, литературэр шІу ригьэльэгьугьэх.

ЕджапІэр къызеухым Мурэтэ Чэпай колхозым хэхьагъ. Къоджэ клубым щызэхащэгъэ драмкружокым пае «Къуаджэр зэщыгъо» («Скучно в ауле») зыфиюрэ зы акт нахь мыхъурэ пьесэрытхыгъагъ. Бригадэхэм, фермэхэм, гъунэгъу чылагъохэм ар къащагъэлъагъощтыгъ. Лэжьакюхэу колхозым хэтхэм лъэшэу агу рихьыщтыгъ.

Театральнэ искусствэм икъэралыгъо институт (ГИТИС) иадыгэ студие щеджэщтыгъэхэр 1957-рэ илъэсым аугъоигъагъэх. Ахэм Чэпай ахэфагъ. Актер

сэнаущыгьэ зэрэхэльыр еджэгьу ильэсхэм къыгьэшъыпкьэжьыгь ыкlи институтыр диплом плъыжькlэ къыухыгь. А уахътэм лъэпкъ драматургием зыкъыlэтыгъэу Кlэрэщэ Тембот, Еутых Аскэр, Хьэкlэко Алый, Шъхьапліэкъо Хьисэ, Мамый Ерэджыбэ ятхыгьэхэм атехыгъэ пьесэхэр Адыгэ хэку театрэм щагъэуцущтыгъэх. РСФСР-м искусствэхэмкlэ изаслуженнэ Іофышіэшхоу, режиссерэу М. Ахэджагом ыгъэуцурэ къэгъэлъэгъонхэм ціыфхэр зэращаліэщтыгъэх.

1962-рэ илъэсым Мурэтэ Чэпай Адыгэ хэку драматическэ театрэу А. Пушкиным ыціэ зыхырэм Іоф щишіэнэу регъажьэ. Осетин драматургэу Георгий Хугаевым ипьесэу «Песнь Софии» зыфиіорэм апэрэ роль шъхьаіэр Чэпай къыщишіыгъ. Ау апэрэ Іофшіэгъэ инэу ежьым ылъытэщтыгъэр Ромеш иролэу къэгъэлъэгъонэу «Дочь Ганга» къыщишіыгъэр ары. Рабиндранат Тагор ироманэу «Крушение» зыфиіорэм ар техыгъагъ.

КІэлэцІыкІу пшысэхэм ащыублагъэу классическэ трагедиехэм анэсыжьэу Мурэтэ Чэпай иактер сэнаущыгъэ зэфэшъхьафыгъэ. ЦІыфхэм агу къинэгъэ ролыбэ ащ къышІыгъ, А. Островскэм, Лопе де Вега, А.Пушкиным, Н.Думбадзе, ШъхьаплІэкъо Хьисэ, Шекспир ятхыгъэхэм атехыгъэ пьесэхэу театрэм щагъэуцугъэхэр гум къинэжьыгъэх. А лъэхъаным театрэм Іутыгъэ артистхэм адыгэ театрэм зыкъы-Іэтыным, хэхъоныгъэ ышІыным яІахьышхо халъхьагь: КІыкІ Юр. Жэнэ Нафсэт, Пэрэныкъо Чатиб, Устэкъо Мухътар, нэмыкІхэри. Режиссерэу КІуращынэ Аскэр-

кусствэ тиlэнымкlэ псэемыблэжьэу loф ышlагъ.

Чэпэе Мурат ипьесэхэр Лъэпкъ театрэм икъэгъэлъэгъон хьалэмэтхэм зэращыщыгъэхэр ШъхьаплІэкъо Къэсэй хигъэунэфыкІыщтыгъ: «Чэпэе Мурат Лъэпкъ театрэм идраматургыгъ. Илъэс зэфэшъхьафхэм ащ ипьесэхэу «Батыр», «Шъузабэхэр», «Ным игупшысэхэр», «ІэнатІэм игъэрхэр» театрэм ирепертуар къагъэдэхагъ. Муратэм ипьесэхэр Мыекъуапэ и Камернэ музыкальнэ театрэ ыкІи Къэбэртэе къэралыгъо драматическэ театрэу Налщык дэтым къащагъэлъэгъуагъэх».

2009 — 2010-рэ ильэсхэм я 73-рэ театральнэ льэхьан тефэу УФ-м ыкІи АР-м янароднэ артистэу Зыхьэ Заурбый Мурэтэ Чэпай къызыхъугъэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэм ехъулІзу «Шъузабэхэр» ыгъэуцугъагъ.

Апэрэ гъэуцугъом Чэпай къэгъэлъэгъон едзыгъохэм пэублэхэр къафишіызэ, авторым ычіыпіэ сценэм къызэрэтехьэщтыгъэр, джы экраным итэу, тетхагъэу щыіэр агъэфедэзэ, спектаклэр къагъэлъагъо. Зыхьэм ар игукъэкіыгъ.

цыкіузэ орэдкъэіоным зэрэфэ- Устэкъо Мухътар, нэмыкіхэри. Чэпай идунай зехъожьым щагъэр къыхэщыгъ. «Чапаев», Режиссерэу Кіуращынэ Аскэр- автор къыдэкіыгъохэр пьесэм «Броненосец Потемкин», «Мы бый тиартистхэм зыкъызэіуахы- хахыжыыгъагъэх. Ау мызэгъэгум из Кронштадта» зыфиторэ нымкіэ, лъэпкъ театральнэ ис- а шыкіэм видеокіэ къыфагъэ-

зэжьыгь ыкІи къэгъэлъэгъокІэ амал гъэшІэгьон къыфагьотыгь.

— Апэ Чэпай ымакъэ къодые къэ унэу сегупшысэщтыгъ. Ет анэ, сыд пае ежьыр къэмылъэгъощта? — суагъэ, — Зыхьэ Заурбый иджэнджэшхэм ашъхьэ къырихыгъ. Щымы ужьми къытхэт, ыпсэ театрэм ч ут, къэгъэльэгъоным хэт. Чылэхэм тащы зыхъук ут, экран зыщымыгъэфедэшъущтым ар хэмытэуи къэпшын плъэкыщт. Ау техническа амал зи ухэм зэритхъухьагъзу къащыдгъэлъэгъощт.

Къэгъэлъэгъоныр цІыфхэм шІухьафтын ыкІи гукъэкІыжь афэхьугь

УФ-м изаслуженнэ, АР-м инароднэ артисткэу Уджыхъу Мариет Мурэтэ Чэпай итворчествэ осэ ин фешІы.

— Ар артист къызэрык lyагъэп, артист лъэшыгъ. Тэщ нахьыжьыгъ, ау ныбджэгъуш loy ти laгъ, Ленинградскэ студиер къэзыухыгъэхэм гъэсэпэтхыдэ къыти loщтыгъ. Щы lэныгъэм бэрэ къыщыхэк lыгъ «Чэпай зыфи loщтыгъэм тыкъэсыгъ» зэт loжьэу. Творчествэм хэт ц lыфхэм эмоциер т lэк ly тапэ ит. Тэ ащыгъум ныбжьык laгъэхэмк lə т lopэр шъыпкъэ дэдэу къытщыхъужьэу, хэдгъэжъагъоу къат lo зыхъук lə, джа ч lып lэм къыт пэмыуцоу, ау шъабэу, дахэу къыдгуригъа lo-

щтыгъ. Ащ фэдэ цІыфыбэ коллективым хэтынэу хъурэп. Ащ фэдэу щытым уасэ фэошІы. ЕтІани, Мурэтэ Чэпай драматург лъэшыгъ, непэрэ дунаим щыхъурэр къыгъэлъэгъон ылъэк ыщтыгь. Ащ фэдэу ипьесэу дгьэуцугъагъэр «ІэнатІэм игъэрхэр зыфиюрэр ары. «Шъузабэхэр» ящэнэрэу агъэуцужьыгъ. Сыда пІомэ пьесэм къыщи Іэтыгъэр заом къинэу, хьазабэу цІыфхэм щащэчырэр, сабыйхэр ибэхэу къызэрэнагъэхэр, ящы Іэныгъэ къин зэрэхъурэр ары. ЕтІани, къыхэзгъэщымэ сшюигьор, апэу ІэкІыб щыпсэурэ адыгэхэм зафэзыгъэзагъэр, апэгъокІыгъэр Чэпай ары. Адыгэхэм зэкІэми «къеблагъ» тэlo, ay ахэм уафэулэун фэягъ, сыда пюмэ Адыгэ хэкум къырагъахьэщтыгъэхэп, Краснодар ны Іэп къызнэсыщтыгъэхэр. Турист билетыр ащэфыти къызык юхэк ю, гугъэщтыгъэх зы сыхьат нэмы Іэми яІэ зыхъукІэ, къыдэхьанхэшъ, тиадыгэ чылэхэр зэрагъэлъэгъунхэу. Чэпай инэІуасэхэр къин зэфэшъхьафхэм апхырык ыхэзэ хэкум къак ющтыгъэх. Мылъкушхуи имы Іэу, ыгук Іэ инэу, баеу щытыти, ахэм апэгьокІэу, къыщэхэу, къадек юк юзу, агу жьы дэгъэкІэу яІагъ. АщкІэ тищысэтехыпІагъ. Арышъ, Чэпай игугъу пшІын зыхъукІэ, къэпІощтыр бэ. Артист къызэрыкІуагьэп, къэшъонымкІи, орэд къэІонымкІи Іэпэ Іэсэныгъэшхо хэлъыгъ. Сыд фэдэрэ лъэныкъокІи артистыр зэрэщытын фаем фэдэу щытыгь. ЗэкІэмэ къадэмыхъугъэми, ежь къыдэхъугъэр бэ — ролышхохэр къышІыгъэх, итхыгъэхэр дгъэуцугъэх, — къызэфихьысыжьыгь Уджыхъу Мариет.

Мурэтэ Чэпай ІэкІыбым щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм апае къэгъэлъэгъон пчъагъэхэр Тыркуем, Сирием, Иорданием, Израиль, нэмыкі къэралыгъохэми къащитыгъэх. Мэкъэ Іэтыгъэ дахэу иіэмкіэ орэдхэр къыіощтыгъэх, спектаклэхэм ащыщ пычыгъохэр къыгъэлъагъощтыгъэх. Дунаим щыпсэурэ адыгэхэм ялъэпкъ шіэжь къэгъэущыгъэным, лъэпкъ культурэмкіэ зэфэщэгъэнхэм иіахьышхо хилъхьагъ.

Актерэу, тхакlоу, драматургэу, зэдзэкlакlоу зэрэщытыгъэм имызакъоу, илъэс зэфэшъхьафхэм АР-м культурэмкlэ иминистрэу, Адыгэ драматическэ театрэм ипащэу Іоф ышlагъ.

Гъэхъагъэу иlэхэм апае Мурэтэ Чэпай Адыгеим и Къэралыгъо тынхэр къыфагъэшъошагъэх. Ар АР-м и Къэралыгъо премие илауреат, медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиlорэр къылэжьыгъ.

Чэпай Мурат ищыІэныгъэрэ итворчествэрэ Лъэпкъ театрэм, лъэпкъ драматургием, лъэпкъ искусствэм фэзыгъэшъошэгъэ цІыф. Ащ фэдэу тарихъым ыкІи цІыфхэм яшІэжь къыхэнагъ.

Сурэтхэр: АР-м итеатральнэ объединение.

Тыди щызэльашІэрэ хьалыжьу

Льэпкь мэфэкlэу «Адыгэ хьалыжьом и Мафэ» хабзэ зэрэхьугьэу Рыфабгьо ипсыкьечьэхыпlэхэм ильэс кьэс ащызэхащэ. Непэ зичэзыур рагьэкlокlыщт. Ащ ипэгьокlэу хьалыжьом, ащ ишlын фэгьэхыгьэ кьэбар гьэшlэгьонхэр къышъуфэдгьэхьазырыгьэх.

Тарихъыр

Адыгэ лъэпкъ пщэрыхьапІэм сыдигьокІи ижъырэ хабзэхэр ыкІи гьомылапхъэхэм яІэшІугъэкІэ нэшэнэ гъэнафэгъэхэр иІэхэу къырэкІо. Ежь адыгэхэм мыхьамелэм лъытэныгъэ ыкІи рэзэныгъэ фыряјзу, тхьэшошъхъуныгъэ хэлъзу екІуалІэщтыгъэх. Шъэо Рэщыдэ итхылъэу «Адыгэ зэфыщытыкІэ-зэдэпсэукІэ хабзэхэр» зыфиlорэм къызэрэщиlорэмкlэ, адыгэмэ лъэпкъ шхын зэфэшъхьафэу 127-м ехъу яІ. Адыгэ гъомылапхъэр ошхыкІэ лы лые птелъы хъущтэп. Гъомылапхъэу ашІырэм уемызэщынэу, къыомыгоонэу цІыфым Іофэу ышІэрэм тыригъэкІодэрэ кІуачІэр къыригъэгъотыжьынэу щыт. Европэм къикІыгьэу адыгэмэ къахэхьагъэхэм тилъэпкъ шхыныгъохэр ягуапэу ашхыштыгь ыкІи осэшхо къыфашІыщтыгъ. Джары зэлъашІэнэуи зэ-

Шхынхэр зыхашІыкІырэр: лыр, коц-натрыф-фыгу хьаджыгъэхэр, гъэщыр, хэтэрыкІ лэжьыгъэхэр, шъоур, нэмыкІхэри. МыкІодэу бэрэ къызэтенэщт шхынхэр ашІынхэр бзылъфыгъэхэм якІэсагъ.

Адыгэмэ анахь шхын ялъапіэхэу къэпльытэн плъэкіыщтыр бэ, ау анахь къыхэдгъэщымэ тшіоигъор тхъурыжъэ хьалыжъор ары.

Хьалыжъор — итеплъэк в тыгъэм ыныкъо фэдэу, адыгэ къуае дэлъэу дагъэм щыгъэжьагъэр. Ижъырэ зэманхэм къащегъэжьагъэу (гъэнэфагъэу зыми къыщыхаутырэп) адыгэхэм ар агъажъэщтыгъ, зышхырэм насыпрэ гъэбэжъурэ ыгъотынэу равуал вщтыгъ. Игъэхьазырынк в къызэрык в уигъэшхэк в ушыт хьалыжъор шывныгъэм пытэу хэуцуагъ. Мыр хъяр зивми, къин къызфыкъок в потару карами яванэхэм ащызэрахъэ, пчыхъэ-пчэдыжъ шхэгъухэми внэм апру тырагъруцохэрэм ащыщ.

Къыхэзгъэщымэ сшІоигъу, анахьэу джэгухэм хьалыжъор агъэкІэракІэзэ зэрэщашІыщтыгъэр. Нысэр ытыщ ащэн зыхъукІэ пхъуантэм щэлэмэ зэфэшъхьа-

фэу далъхьэщтыгьэхэм акіы у хьалыжьокі загьэдэхэжьыщтыгь. Ар зэрагьэшінщт бзыльфыгьэхэр Іэгьо-благьом нахь Іэпэіасэу исхэм къахахыщтыгь. Тхьацум, хьалыжъуапіэм ипіокіагьэ зыфэдэр ахэм дэгьоу ашіэщтыгь. Джащ фэдэу далъхьащт къуаем икъыхэхын фэкъулаигьэх. Зэрагьажъэрэм мэхьанэ иіагь, рамыгьэстылізу дышъэпсым фэдэу зэпэжъыужъэу дагьэм къыхахыжыщтыгь. Хабзэм тетэу ашіыгьэ хьалыжьор Тхьэм ельэіухэти арагьашхыщтыгь, зыіуфэрэм насыпыр ыкіи гьэхьэгьэшхохэрыпэкіэ къикіынхэу раіуаліэщтыгь. Ежь хьакіэхэми ащ пае ашхын фаеу альытэштыгь.

Къулайныгъэр

Шхын шІыныр сыдигъокІи бзылъфыгъэмэ яІэнатІ. Адыгеим щыпсэурэ зышъхьэ зылъытэжь бзылъфыгъэ пэпчъ хьалыжъо шІыкІэ ешІэ. Ащ идэгъугъэ бысымгуащэу Іанэр зыгъэхьазырырэм бэкІэ елъытыгьэми, тхъум изытет, хьаджыгъэм игъэфедакІэ, фэшъхьафхэм уалъыплъэн фае. МашІоу щыуаным кІэпшІыхьащтыри хэушъхьафыкІыгъэ Іофыгъохэм ащыщ. Хьалыжъом ишІын къулайныгъэу ищыкІагъэр ныбжьыкІэ дэдэу рагъажьэшъ, ныжъым, ным яІэшІагьэр пшъэшъэжьыем лъагъэІэсыжьы. Шхын шІынымкІэ бзылъфыгъэхэр зэІукІэхэмэ, ащ къулайныгъэу хэлъхэр зэраІотэжьыщтыгь, зым зэришІэрэм адрэр лъыплъэщтыгъ.

Непэ бзылъфыгъэмэ Іофэу зэрахьэрэм зэхъокІыныгъэ инхэр фэхъугъэх нахь мышІэми, бэхэм а шІыкІэр агъэфедэ, ащ дакІоу интернетым иамалхэр пщэрыхьанымкІэ къызфагъэфедэх.

Хьалыжъор непэ

Джырэ лъэхъаным, ціыфхэр нахьыбэу зэхахьэхэ зыщыхъугъэм, пщэрыхьэпіэ пчъагъэхэм янэшанэхэр зэхэкіухьэх, яфэмэ-бжьымэхэр зэтехьэх. Ащ пае лъэпкъ шхыныгъохэм язытет, яіэшіугъэ

къызэтегъэнэгъэным мэхьанэшхо иl. Хьалыжъо анахь lэшlур зыщыпшхын плъэкlыщтыр Адыгеир ары. Адыгэ къуаем фэдэу ар шъолъырым ибренд clоми сыхэукъонэп къысшlошlы.

Рыфабгъо ипсыкъечъэхыпіэхэм щызэхащэрэ лъэпкъ мэфэкізу «Адыгэ хьалыжъом и Мафэ» мы шхыныгъом икіэрыкізу псакіз хилъхьажьыгъ, ціыф лъэпкъ зэфэшъхьафыбэмэ ащ иіэшіугъэ илъэс къэс ауплъэкіун амал къаритыгъ. Яіэпэіэсэныгъэкіз бзылъфыгъэхэр мыщ щызэнэкъокъух. Ахэм уасэ афэзышіырэ жюрим илъэс пчъагъэ хъугъзу хэтэу, къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» иіофышізу Гъазые Бирамхъан игупшысэхэр къедгъзіотагъэх.

— Мыхьамелэм епхыгъэ мэфэкТ пстэури цІыфхэм якІас. Джащ фэдэу адыгэ лъэпкъ хабзэхэр, шхыныгъохэр чІэтымынэхэу къыткІэхъухьэрэ лІэужхэм алъыдгъэ Іэсэныр имурадхэу Іофш Іап Іэу «Руфа-Турым» ипащэщтыгьэу, льэпкь проектыбэмэ якІэщакІощтыгъэу Бибэ Мурат а мэфэкІыр илъэс 14-кІэ узэкІэ-Іэбэжьымэ зэхищагь. Пандемием ильэхъан ар щыІагъэп, мыгъэ джы я 13-у рекіокіыщт. Ежь щымыіэжьми, ащ ишъхьэгъусэрэ ипшъэшъитІурэ зэрафэльэк І тым рихьыжьэгьэ Іофтхьабзэр зэрифэшъуашэу лъагъэкІуатэ. МэфэкІым цІыф лъэпкъыбэ, ини цІыкІуи хэлэжьэн альэкІы. Уасэ зэрафашІырэ едзыгьохэри бэу зэтефыгъэу зыкІашІыгъэр нахьыбэ къыхагъэлэжьэным фэшІ. ЗэкІэми ацІэхэр зэрытхэгьэ сертификатхэр, къахэщыгъэхэм нэпэеплъ шІухьафтын лъа-

піэхэр аратых, — къыіуагъ Бирамхъан. Тигущыіэгъу къызэрэтфиіотагъэмкіэ, ямышіыкіэ хьалыжъоу мыщ щашіырэр бэ: археологхэм къагъотыгъэ тарихъ пкъыгъохэм, быракъым, тыгъэм, нэмыкіхэми ясурэтхэм атешіыкіыгъэхэр. Ау осэші купым арэп мэхьанэ зэритырэр, нахь шъхьаіэр лъэпкъ шхыныгъом итеплъэ зэрамыхъокізу зытетыгъэм тетзу хабзыкіыныр, ипіокіагъи, къуаеу далъхьэри зэдиштэнхэр ары.

— Шъыпкъэр пющтмэ, ащ фэдиз хьалыжьоу агъажъэрэм уасэ фэшыгъуай, — къеlуатэ Гъазые Бирамхъан. — Зым уецэкъагъэу дэгъу къыпшюшызэ, адрэр нахь Іэшіужьэу къычіэкіы, къыхэхыгъуай. Анахь хьалыжъо Іэшюу къыхэзгъэшырэр Улапэ къикіыгъэ бзыпъфыгъэхэм агъэжъагъэр ары. Адрэхэри дэи сфэющтхэп.

Илъэс 13-м къыкloцl мы Іофтхьабзэм Израиль, Тыркуем, Сирием, Иорданием, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Краснодар краим къарыкlыгъэхэр щытлъэгъугъэх. Француз пщэрыхьакlyи хэлажьэу къыхэкlыгъ. Ахэри хьалыжъом ехьылlэгъэ къэбархэм ащыгъуазэх. Лlэужхэр мэфэкlым зэрэзэфищэхэрэм тегъэгушlo.

— Адыгэ хьалыжъом икъэбар чыжьэу зэрэlугъэр зэкlэми тэшlэ. Сэ сшъхьэкlэ купым сыхэтэу командировкэ сыкlозэ, Воронеж тыкъыщыуцугъ. Шхапlэ горэм тызычlахьэм, щаупщэрыхьхэрэр зэрытхагъэм адыгэ хьалыжъор ахэтэу зысэлъэгъум згъэшlэгъуагъэ. «Сыдым фашlэра?» тесым сеупчlыгъ. Шхапlэр зием чlыпlэ зэфэшъхьафхэм пщэрыхьакlохэр къарищыхэзэ ялъэпкъ шхыныгъохэр зэрэщашlыхэрэр ыкlи Мыекъуапэ къикlыгъэм зэраригъэшlагъэр, къычlэхьэрэ бэхэм хьалыжъор агу зэрэрихьырэр къысиlожыгъ, — хигъзунэфыкlыгъ Бирамхъан.

ХьалыжъопкІыр (зыхэм тхьацупкІыр aIo)

Мы пкъыгъор хьалыжъом пытэу епхыгъ. Тыгъэнэбзыим ыцыпэхэм афэдэу хьалыжъуапІэм Іутыр ары зэрэхабзыкІыщтыгъэр. Ар джыри бэмэ агъэфедэ, хьалыжъор зэрэзэдалъхьэрэ нэмыкІ пкъыгъохэри щыІэх.

— ХьалыжъопкІыбэ мы мэфэкІым къырахьылІэ. Ау анахьыжъэу щыслъэгъугъэр Кавказ заом ыпэкІэ икІыжьыгъэмэ зыдырахыжьи, етІани къэзыгъэзэжьыгъэ тилъэпкъэгъухэм къыздахьыжыгъэр МэфэшІукъо Щангул ыІыгъэу хьалыжъо зэрэхиупкІыгъэр ары, — къыхигъэщыгъ Гъазые Бирамхъан.

ТиІофшІэгъоу Лъэпшъыкъо Фатимэ инанэ итхьацупкІэу пІэшІэгъу зыныбжьыр къылъыІэсыжьыгъэу зэригъэфедэрэр къытфиІотагъ.

- Сятэжъэу Жэрэкъо Хьазэщ пщы оркъхэм ащыщыгъ. Жэрэкъохьаблэ ик Іэщак Іоу Хьазэщ щытыгь, къуищ и Іагь. Ащ ыкъо нахьык І тытыу тэ тыкъытекІыгь. Тытыу ефэндэу чылэм дэсыгь, мэщыт ышІыгь. ЧІыгухэр ылэжьыщтыгь, шы ыкІи былым Іэхьогъухэр ыхъущтыгъэх. Стамбул лэжьыгъэр ыщэти, шэкІхэмкіэ, сабынхэмкіэ, фэтагынхэмкіэ, унэгъо псэуалъэхэмкІэ къыхъожьыти, тучаным щищэщтыгь. Апэрэ псэольэ гъэш Іэгъонэу сятэжъ къыхьыгъагъэм ащыщ тхьацупкІыр. Адыгэ шъолъырым зыми тхьацупкі иІагьэп. Сянэжьэу Жэрэкъо Айщэт апэрэ шІухьафтынэу тхьацупкІыр сятэжъ Тыркуем къыфырихыгъэр анахь тын лъап э ыгъаш ю ыІыгьыгь. Ар сянэу Нэфсэт къыритыжьыгь, ащ ыужыкІэ сянэжъ инэпэепльэу сянэ къыситыжьыгъ. Илъэсишъэ зыныбжь тхьацупкІыр непэрэ мафэми сІыгь, сипшъашъэ лъэпкъ кІэныр естыжьышт. Нэпэепльэу лакьом итхьацупк ерэгъэфед, — къыlуагъ Фатимэ.

КІэухым къыхэзгьэхьожымэ сшіоигъу, джащ тетэу Бибэ Мурат егьэжьэпіэшіоу ышіыгьэм ылъапсэ пытэзэ къызэрэрыкіорэр, гупшысэу хилъхьагьэр къызэригьэшъыпкъэжьырэр.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

БРИКС-м иджэгунхэр

Хьакъуй Амир иджэрз медаль

Экономическэ купэу «БРИКС» зыфиlорэм хэхьэрэ къэралыгьохэм яджэгунхэр Казань щырагьэжьагьэх. Цыф льэпкь зэфэшьхьафхэм, анахьэу спортсменхэм, зэпхыныгьэу, ныбджэгьуныгьэу азыфагу ильыр гъэпытэгъэныр мыщ ипшъэрылъ шъхьа1.

Мэфэ 12-м къыкоц хэгьэгу 90мэ къарыкІыгъэ нэбгырэ 5000 фэдизыр спорт лъэпкъ 27-кІэ зэнэ-

къокъущтых. Апэрэ мафэм Урысыем илІыкІохэм медаль 16 къахьыгь, ахэм ащыщэу 10-р дышъэх.

Лъэшэу тигуапэ хъугъэ къэралыгъом икомандэ хэт бэнакloy Хьакъуй Амир джэрз медаль

зэнэкъокъум нэбгыри 150-рэ къекІолІагь. Абхъазым, Белоруссием, Болгарием, Бразилием, Венесуэлэ, Египет, Израиль, Иран, Кыргызстан, Монголием, Молдавием, Таджикистан, Тыркуем, Узбекистан ыкІи Урысыем ялІыкІохэм заушэтыгь. Тибатыр итренерых Делэкъо Адамрэ Гъомлэшк Алыйрэ.

къызэрихьыгъэр. Ар зыхэлэжьэгъэ

Шы спортыр

Мыекъуапэ щыкІощт

Шы спортымкІэ гъэмэфэ зэнэкьокьухэр непэ республикэ ипподромым щыкощтых. Адыгеим имедицинэ ІофышІэхэм ыкІи Урысыем и Мафэ афэгьэхьыгьэ шІухьафтынхэр Іофтхьабзэм хэлажьэхэрэм аратыщтых.

Шыгъачъэм дакloy республикэм итворческэ купхэм ыкІи иартистхэм къагъэхьазырыгъэ концертым цІыфхэр еплъынхэ алъэкlыщт. Джащ фэдэу Іэпэlасэхэм якъэгъэлъэгъон рагъэкlокlыщт, кlэлэцlыкlухэм апае мастер-классхэр зэхащэщтых, аттракционхэм Іоф ашІэщт. Іофтхьабзэр сыхьатыр 11:30-м рагъэжьэщт.

Йогэм ифестиваль

Ятфэнэрэу зэхащэ

Йогэм ифестиваль ятфэнэрэу республикэм икъэлэ шъхьаlэ мэкьуогъум и 23-м щырагъэкlокlыщт. Ащ кlэщакlo фэхъугъэх Адыгэ Республикэм физическэ культурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитетрэ АНО-у «Физическэ культурэмрэ спортымрэ хэхьоныгьэ ашІыным ІэпыІэгьу фэхьугьэнымкІэ Гупчэмрэ». Іофтхьабзэр къэлэ гупчэ паркым щыкощт.

Мы лъэныкъом фэгъэзэгъэ еджэпІэ анахь дэгъухэм ялІыкІохэу Краснодар краим, Адыгеим Іоф ащызышІэхэрэм нахьыжъхэм ыкІи кІэлэцІыкІухэм апае мастер-классхэр къатыщтых. Джащ фэдэу концерт программэр, лекциехэр якІи ермэлыкъыр ащ къыдыхэлъытагъэх.

Йогэм имафэ Сурья Намаскар икомплекс игъэцэкІэнкІэ къызэІуахыщт, ащ ипэублэр пчэдыжьым сыхьатыр 6:30-р ары.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр БЗЭШІУ Асхьад.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ Іофхэм-

кІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000

къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

УФ-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ

номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

AO-y «Полиграф-ЮГ», 385000. къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4133 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 994

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу З. Дз.

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Тхьаркъохъо А. Н.

Къатхэхэрэм яшюшірэ редакцием иеплъыкіэхэмрэ зэтемыфэнхэ алъэкіыщт.